باقری فر، سپیده؛ موسوی چلک، افشین (۱۳۹۶). بررسی میزان سازگاری قواعد آر.دی.ای. با آثار وابسته فارسی (مطالعه موردی: شاهنامه). *پژوهش‌های نظری و کاربردی در علم اطلاعات و دانش‌شناسی*، ۷ (۱)، ۳۳۵- ۳۵۱.

بررسی میزان سازگاری قواعد آر.دی.ای. با آثار وابسته فارسی (مطالعه موردی: شاهنامه)

سپیده باقری‌فر، کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش شناسی، s.bagherifar90@yahoo.com

افشین موسوی چلک (نویسنده مسئول)، استادیار گروه علم اطلاعات و دانش شناسی دانشگاه پیام نور، mousaviaf@gmail.com

تاریخ دریافت: ۹۴/۳/۳ تاریخ پذیرش: ۹۵/۷/۱۳

دوفصلنامه| (علمی پژوهشی)
پژوهش‌های نظری و کاربردی در علم اطلاعات و دانش شناسی

شاپا (آنلاین): ۲۵۳۸-۴۱۱۲

http://infosci.um.ac.ir

سال ۷ (شماره ۱)
بهار و تابستان ۱۳۹۶

DOI: 10.22067/47029

چکیده:

مقدمه: *یکی از هدفهای عمده سازماندهی و فهرستنویسی آثار، بازیابی آثار وابسته به یک اثر می‌باشد. ازآن‌جا که آثار ادبی فارسی دارای آثار وابسته زیادی در کتابشناسی ملّی ایران می‌باشند، بنابراین فهرستنویسی این آثار، حائز اهمیت است. از طرفی، آر.دی.ای. استاندارد جدید فهرستنویسی است که جایگزین قواعد فهرستنویسی انگلوامریکن، ویرایش دوم می شود. این پژوهش بر آن است تا با استفاده از پیشینه های کتابشناختی آثار وابسته فارسی، میزان سازگاری قواعد آر.دی.ای. را با این آثار بررسی نماید. هدف پژوهش، تعیین میزان انطباق قواعد آر.دی.ای. با آثار وابسته فارسی (مطالعه موردی: شاهنامه) می باشد.*

روش‌شناسی: *پژوهش حاضر پیمایشی است و با استفاده از روش تطبیقی و بصورت ارزیابانه انجام گرفته است. جامعه پژوهش حاضر، متشکل از ۱۱۲۵ پیشینه کتابشناختی آثار وابسته به شاهنامه در فهرست پیوسته کتابشناسی ملی ایران است که از میان تمام پیشینه ها، ۴ گروه اثر وابسته که از نظر کاربرد پرتعداد بودند و کاملترین عناصر کتابشناختی را در خود داشتند انتخاب و مورد مطالعه و انطباق قرار گرفتند. برای پاسخ به پرسش پژوهش، چهار پیشینه کتابشناختی از آثار وابسته به شاهنامه (برگزیده، برگزیده – شرح، شرح، و برگزیده – ترجمه) که دارای فهرستنویسی انگلوامریکن، ویرایش دوم است انتخاب شده و قواعد آر.دی.ای. بر آن اعمال شده و انطباق و عدم انطباق این قواعد با آن در جداول نشان داده شده است.*

یافته‌ها: *قواعد آر.دی.ای. به میزان ۹۱/۶۶ درصد با آثار وابسته برگزیده و برگزیده-شرح شاهنامه و به‌میزان ۹۰/۹۰ درصد با آثار وابسته شرح و برگزیده-ترجمه شاهنامه سازگار می‌باشد. بدین ترتیب قواعد آر.دی.ای. با پیشینه‌های مورد بررسی بیش از ۹۰ درصد انطباق دارند.*

بحث و نتیجه‌گیری: *پژوهش حاضر، روش تطبیقی را شیوه مناسب برای پیاده سازی قواعد توصیف و دسترسی منبع (آر.دی.ای.)دانسته است، یعنی پیشینه هایی که هم اکنون در کتابشناسی ملی ایران موجود است حفظ شده و مورد مطابقت با قواعد آر.دی.ای. قرار داده شود و این قواعد بر روی آن پیاده سازی شود. البته پیاده سازی آر.دی.ای. مستلزم وجود بستری مناسب در پیشینه های تولید شده قبلی است. پیشنه هایی که در حال حاضر در کتابشناسی ملی ایران موجود است کامل نمی باشند و دارای نواقص و کاستی هایی است که جهت پیاده سازی آر.دی.ای. باید بررسی و تکمیل شود و نواقص برطرف گردد. با توجه به اینکه آثار وابسته در حوزه های مختلف به خوبی سازماندهی و فهرست نشده اند و در فرایند جستجوی آن، امکان بازیابی منابع نامرتبط وجود دارد پیشنهاد می گردد ضمن پژوهشی به شناسایی آثار وابسته و نحوه سازماندهی این آثار اقدام گردد. همچنین پیشنهاد می گردد تا طی پژوهشی میزان انطباق آثار سایر حوزه ها که دارای آثار وابسته زیادی هستند مانند تاریخ، حقوق و ... با قواعد توصیف و دسترسی منبع (آر.دی.ای.) مورد بررسی قرار گیرد.*

کلیدواژه‌ها: *قواعد فهرستنویسی انگلوامریکن ویرایش دوم، استاندارد توصیف و دسترسی منبع (آر.دی.ای.)، آثار وابسته*

مقدمه

امروزه، اطلاعات به اشکال گوناگون و متفاوت و در ابعاد بسیار زیادی جلوه‌گر می‌شود. با ظهور فناوری‌های جدید، فهرست‌های رایانه‌ای، عملکرد فهرست‌های سنتی گذشته را به‌گونه چشمگیری تغییر داده‌اند و به‌تبع آن مسائل و چالش‌های جدیدی را پیش‌رو نهاده‌اند که با افزایش تعداد و تنوع عناصر داده‌ای در پیشینه‌های کتابشناختی همراه بوده است. در کشور ما، پیشینه‌های کتابشناختی براساس قواعد فهرست‌نویسی انگلوامریکن[1]، ویرایش دوم سازماندهی می‌شوند. قواعد فهرست‌نویسی انگلوامریکن در ۱۹۶۷ توسط انجمن کتابداران آمریکا و کتابخانه کنگره تهیه و منتشر شد که به‌عنوان قواعدی استاندارد برای فهرست‌نویسی توصیفی به شمار می‌رفت. اما به دلیل اشکالات مهمی که در ویرایش اول این قواعد وجود داشت اصلاحات و تغییراتی را به‌دنبال داشت و نیز در سال ۱۹۷۸ ویرایش دوم آن منتشر شد که به‌علت نارسائی‌هایش، بار دیگر مورد بازنگری قرار گرفت و سرانجام در ۱۹۸۸ انتشار یافت و در اختیار فهرست‌نویسان و عموم قرار گرفت. اما این قواعد ضمن آنکه همه انواع مواد کتابخانه‌ای را در برمی‌گیرد، شامل حالت‌های مختلف و نکات تخصصی فراوانی است که برخی از آنها با ویژگی‌ها و مشخصات کتابشناختی کتاب‌های فارسی مطابقت ندارد. همچنین ناتوانی در کاربرد در محیط‌های شبکه‌ای اینترنت و محدودیت ارائه اطلاعات فهرست‌نویسی در فضای محدود کارت برگه، ازجمله بزرگ‌ترین موانع در

1. Anglo-American Cataloging Rules

قواعد فهرست‌نویسی انگلوامریکن بوده است (Oliver, 2007). با ورود اطلاعات به دنیای شبکه دیجیتال، یک اثر در شکل‌های مختلفی نمود می‌یابد. با توجه به جنبه‌های مختلف توصیف آثار در بسترهای جدید، قوانین سازماندهی نیز احتیاج به تغییراتی متناسب با آنها دارد. روابط میان آثار و نمودهای مختلف آن، نیاز به رویکردی جدید در قوانین سازماندهی را الزامی کرد (درخوش، میرحسینی و موسوی چلک، ۱۳۹۰). با ایجاد الگوی ملزومات کارکردی پیشینه‌های کتابشناختی (اف.آر.بی.آر.)[1] در سال ۱۹۹۷ توسط گروه مطالعاتی ایفلا[2]، نیاز به تغییر قواعد فهرست‌نویسی انگلوامریکن شدت یافت (Hart, 2010 در رخشانی، نوکاریزی و حاجی زین‌العابدینی، ۱۳۹۲). انگیزه ایجاد اف.آر.بی.آر.، تشخیص یک نیاز در جامعه بین‌المللی کتابخانه‌ای بود در جهت استفاده بهینه از تمام فرصت‌ها برای فهرست‌نویسی اشتراکی در محیط پیوسته جدید، و به همان‌سان تشخیص یک نیاز برای صورت‌بندی یک پاسخ یا واکنش منطقی و فلسفی برای افزایش فشارهای کتابخانه‌هایی که برای کاهش هزینه فهرست‌نویسی متحمل می‌شوند (Croissant, 2012). در سال ۲۰۰۵ نیز الگوی ملزومات کارکردی داده‌های مستند (اف.آر.ای.دی.)[3] از سوی ایفلا معرفی شد. در آوریل ۲۰۰۵ کمیته همکاری مشترک[4] تصمیم گرفت تا مطالعه بر روی ویرایش سوم قواعد انگلوامریکن را رها کند و استاندارد فهرست‌نویسی جدیدی را براساس الگوی مفهومی اف.آر.بی.آر. جایگزین آن نماید. به همین دلیل، پس از بررسی‌های صورت گرفته، تصمیم در ایجاد و توسعه استاندارد آر.دی.ای. گرفته شد. پیش‌نویس[5] کامل استاندارد آر.دی.ای. در اکتبر ۲۰۰۸ و متن کامل آن در ژوئن ۲۰۱۰ توسط کمیته همکاری مشترک که شامل انجمن کتابداران آمریکا، کمیته فهرست‌نویسی استرالیا[6]، کتابخانه بریتانیا[7]، کمیته فهرست‌نویسی کانادا[8]، مؤسسه خبرگان کتابداری آمریکا و اطلاع‌رسانی[9] و کتابخانه کنگره آمریکاست منتشر شد (مرادی و حاجی زین العابدینی، ۱۳۹۰). آر.دی.ای. شامل ده بخش[10] می‌باشد که هر بخش دربرگیرنده فصولی است. بخش‌های ۱-۴، عناصر مرتبط با ویژگی‌های موجودیت را همان‌گونه که در اف.آر.بی.آر. و اف.آر.ای.دی. تعریف شده تحت پوشش قرار می‌دهد و

1. Functional requirement for Bibliographic Records (FRBR)
2. IFLA (International Federation of Library Association and Institution)
3. Functional Requirements for Authority Data (FRDA)
4. Joint Steering Committee
5. Draft
6. Australian Committee on Cataloging (ACOC)
7. British Library
8. Canadian Committee on Cataloging (CCC)
9. The Chartered Institute of Library and Information Professionals(CILIP)
10. Section

بخش‌های ۵-۱۰، عناصر مرتبط با روابط[1] را آن‌گونه که در این دو الگوی مفهومی تعریف شده، پوشش می‌دهد.

از آنجا که قواعد انگلوامریکن تا اندازه‌ای پاسخگوی نیازهای بومی پیشینه‌های کتابشناختی بود، بنابراین در ایران نیز این قواعد برای سازماندهی و فهرست‌نویسی آثار از جمله آثار وابسته به‌کار گرفته شد. آثار وابسته اسلامی و ایرانی بخشی از انتشاراتی می‌باشد که دارای ویژگی‌های بومی خاص و متفاوتی از سایر انتشارات می‌باشد. این آثار به شکل‌های مختلفی مانند برگزیده‌ها، شرح‌ها، کشف‌اللغات، کشف-الابیات و ... نشان داده می‌شوند. از طرفی، بسیاری از این آثار دارای روابطی در میان یکدیگر هستند که آنها را به هم مرتبط ساخته است (باقری‌فر، ۱۳۹۳). یکی از دلایل بازیابی نامطلوب آثار وابسته در فهرست‌ها، مربوط به عدم همخوانی برخی از قواعد فهرست‌نویسی با ملزومات فهرست‌نویسی رایانه‌ای است که باعث عدم نمایش دسته‌بندی شده آثار وابسته و مشخص کردن رابطه میان آنها می‌شود (کوهستانی، ۱۳۷۹). از طرفی رابطه کتابشناختی۲ نقش مهمی را در کمک به کاربر، در جهت یافتن منبع مورد نیازش ایفا می‌نماید. در قواعد انگلوامریکن، توجه کمتری به اصل گردآوری آثار مرتبط به یکدیگر شده و تنها در بخش دوم، اشاره مختصری به آن شده است. بخش اعظم استاندارد آر.دی.ای.۳ (بخش‌های ۵-۱۰) به ثبت روابط بین موجودیت‌ها اختصاص یافته است. با جایگزینی قواعد آر.دی.ای. اعمال تغییراتی در قواعد فهرست‌نویسی ضروری می‌نماید (باقری‌فر، ۱۳۹۳). در ایران، بیشترین آثار وابسته را می‌توان در حوزه‌های ادبیات و آثار مذهبی مشاهده کرد. از آنجایی‌که در حوزه ادبیات، شاهنامه دارای آثار وابسته زیادی است و دارای شمارگان نشر فراوان نیز هست و از طرفی تاکنون از نظر سازگاری با قواعد آر.دی.ای. مورد بررسی قرار نگرفته است، بنابراین اثر شاهنامه در این پژوهش انتخاب شده و مورد بررسی قرار گرفته است. این پژوهش برآنست تا با استفاده از پیشینه‌های کتابشناختی آثار وابسته به شاهنامه، میزان سازگاری قواعد آر.دی.ای. را با آثار وابسته فارسی بررسی نماید.

در مقاله حاضر سعی شده است تا به پرسش زیر پاسخ داده شود:

- قواعد آر.دی.ای. تا چه میزان با سازماندهی آثار وابسته فارسی (شاهنامه) سازگار است؟

در زمینه استاندارد آر.دی.ای. در ایران پژوهش‌هایی انجام گرفته و پژوهش‌هایی نیز در حال انجام است. براساس جستجوی پژوهشگر، به‌نظر می‌رسد مقاله دانش، افشار و نوری (۱۳۸۹) با عنوان «آر.دی.ای.

---

1. Relationships
2. Bibliographic Relations
3. Resource Description and Access (RDA)

استانداردی نوین جهت توصیف و دسترسی به منابع رقومی» از نخستین مطالب انتشار یافته در این زمینه باشد. پژوهش خاصه (۱۳۸۸) نیز به معرفی و توصیف آر.دی.ای. پرداخته است. درخوش (۱۳۸۹) در پژوهش خود به بررسی سازگاری قواعد آر.دی.ای با مودس[1] پرداخته و براساس یافته‌های پژوهش وی، تمام قواعد آر.دی.ای. با مودس سازگار بوده و می‌توان برای اطلاعات استخراجی از محتوای همه این قواعد، معادلی در مودس به‌دست آورد. دونسیر[2] (۲۰۰۷) در پژوهش خود، آر.دی.ای. و نظام‌های کتابخانه‌ای و پیشینه ایجاد استاندارد توصیف و دسترسی منبع را مورد بررسی قرار داده است، یک استاندارد محتوایی فرادادهای که برای استفاده جهانی از طریق گستره وسیعی از جوامع فرادادهای ایجاد شده است. این پژوهش، کاربردهای آر.دی.ای را برای نظام‌های کتابخانه‌ای ذکر می‌کند. کویل[3] و (۲۰۰۷) در پژوهشی برای بررسی توصیف و دسترسی منبع (آر.دی.ای.)، ابتدا به معرفی فهرست می‌پردازند و پس از بیان تغییر و تحولاتی که به‌وجود آمده به معرفی آر.دی.ای. پرداخته‌اند. هوارث[5] و ویث[6] (۲۰۰۸) تجزیه و تحلیل معمای شناسه اصلی و قانون سه‌تایی از ویرایش دوم انگلوامریکن به آر.دی.ای. و چگونگی و چرایی تغییر قانون سه‌تایی در آر.دی.ای. را مورد بررسی قرار داده‌اند. نیدلمن[7] و ادمیچ[8] (۲۰۰۸) نیز هر کدام در پژوهش خود به معرفی استاندارد آر.دی.ای. پرداخته و نشان دادند که استاندارد آر.دی.ای. تغییر چشمگیری را در متون فهرست‌نویسی به‌وجود خواهد آورد. میکسا[9] (۲۰۰۹) در پژوهشی، استاندارد آر.دی.ای. را جانشین قواعد فهرست‌نویسی انگلو-امریکن می‌داند و بیان می‌کند که الگوهای مفهومی اف.آر.بی.آر. و اف.آر.ای.دی. پایه شکل‌گیری این استاندارد محتوایی است و موجودیت‌های آنها را به تصویر می‌کشد. دانسکین[10] (۲۰۱۳) در پژوهشی به توصیفی از آر.دی.ای. پرداخته و آنچه را که آر.دی.ای. ارائه می‌دهد را مورد بررسی قرار داده است. همچنین به چالش‌ها و توان بالقوه داده‌های بازپیوند یافته در چارچوب گسترده‌تری از کنترل کتابشناختی پرداخته است.

1. MODS (Metadata Object Description Standard)
2. Dunsire
3. Coyle
4. Hillman
5. Howarth
6. Weihs
7. Needleman
8. Admich
9. Miksa
10. Danskin

روش پژوهش

چون داده‌های گردآوری شده از متن پایگاه کتابشناسی ملی استخراج شده، پژوهش حاضر پیمایشی است و با استفاده از روش تطبیقی و با روش ارزیابانه انجام شده است. در ایران، بیشترین آثار وابسته را می‌توان در حوزه‌های ادبیات و آثار مذهبی مشاهده کرد و آثار وابسته زیادی از جمله ترجمه، تفسیر، شرح، اقتباس، برگزیده، کشف‌اللغات و ... را در آنها جستجو کرد. از آنجایی‌که در حوزه ادبیات، شاهنامه دارای آثار وابسته زیادی است و دارای شمارگان نشر فراوان نیز هست و از طرفی تاکنون از نظر سازگاری با قواعد آر.دی.ای. مورد بررسی قرار نگرفته است، بنابراین جامعه آماری پژوهش، شامل تمامی پیشینه‌های کتابشناسی آثار وابسته به شاهنامه در فهرست پیوسته کتابشناسی ملی ایران می‌باشند که تعدادشان ۱۱۲۵ پیشینه بوده است. پیشینه‌هایی که در دست فهرست‌نویسی بوده‌اند و فهرست‌نویسی توصیفی، تحلیلی، و شماره بازیابی نداشته‌اند از کل پیشینه‌های به‌دست آمده خارج گردیده‌اند.

یافته‌ها

برای بررسی جمعیت‌شناختی جامعه مورد مطالعه در پژوهش، توزیع فراوانی آثار وابسته به شاهنامه در پایگاه کتابشناسی ملی ایران به تفکیک نوع وابستگی مورد بررسی قرار گرفت که در جدول ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱. توزیع و درصد فراوانی آثار وابسته به شاهنامه در پایگاه کتابشناسی ملی ایران به تفکیک نوع وابستگی

نوع آثار وابسته به شاهنامه	تعداد کل	درصد فراوانی
اقتباس	۲۳	۲/۰۴
برگزیده	۶۰۷	۵۳/۹۵
برگزیده.شرح	۹۱	۸/۰۸
برگزیده.ترجمه	۸۱	۷/۲
برگزیده.شرح.ترجمه	۷	۰/۶۲
ترجمه	۱۴	۱/۲۴
راهنما	۱	۰/۰۸
شرح	۲۱۸	۱۹/۳۷
شرح.ترجمه	۱۸	۱/۶
فهرست‌ها	۲	۰/۱۷
کشف‌الابیات	۱	۰/۰۸
موضوعات خاص	۲۵	۲/۲۲
واژه‌نامه‌ها	۲۶	۲/۳۱
تعداد کل	۱۱۲۵	۱۰۰

مطابق با هدف پژوهش، ۴ نوع آثار وابسته که بیشترین تعداد پیشینه را داشته‌اند، براساس داده‌های جدول شماره ۱، برگزیده، برگزیده-شرح، شرح و برگزیده-ترجمه، جامعه مورد مطالعه پژوهش را تشکیل داده‌اند. جهت تعیین میزان سازگاری قواعد آر.دی.ای با این آثار، از هر مورد یک نمونه که کامل‌ترین عناصر کتابشناختی را در خود داشت انتخاب و مورد مطالعه و انطباق قرار گرفت.

پرسش اساسی پژوهش: قواعد آر.دی.ای. تا چه میزان با سازماندهی آثار وابسته فارسی سازگار است؟

برای پاسخ به این پرسش، چهار پیشینه کتابشناختی از آثار وابسته به شاهنامه (برگزیده، برگزیده-شرح، شرح و برگزیده-ترجمه) که دارای بیشترین تعداد کاربرد بودند از کتابشناسی ملی ایران انتخاب شده و قواعد آر.دی.ای. بر آن اعمال شده و انطباق و عدم انطباق این قواعد با آن، در جداول ۲ تا ۱۰ نشان داده شده است.

در ابتدا برای تعیین میزان انطباق قواعد آر.دی.ای با آثار وابسته برگزیده، برگزیده-شرح، شرح و برگزیده-ترجمه متون فارسی، یک نمونه کامل از این آثار از شاهنامه از کتابشناسی ملی ایران انتخاب گردید، سپس قواعد آر.دی.ای. بر آن اعمال شده است و در ادامه میزان انطباق عناصر آر.دی.ای. با فیلدهای منتخب در جداول ۲-۱۰ ارائه شده است.

جدول ۲. انطباق عنوان و شماره قواعد آر.دی.ای. برای اثر وابسته (برگزیده) منتخب شاهنامه

عنصر آر.دی.ای.	شماره قاعده آر.دی.ای.	فیلد پیشینه منتخب
عنوان کامل*	(قاعده ۲.۳.۲)	پادشاهی منوچهر
عنوان مرجح* (قراردادی) برای اثر سایر اطلاعات عنوان	(قاعده ۶.۲.۲)	شاهنامه. برگزیده
شرح مسئولیت مرتبط با عنوان*	(قاعده ۲.۴.۲)	ابوالقاسم فردوسی
محل انتشار	(قاعده ۲.۸.۲)	تهران
نام ناشر	(قاعده ۲.۸.۴)	قطره
تاریخ انتشار*	(قاعده ۲.۸.۶)	۱۳۷۷
عنوان خاص فروست*	(قاعده ۲.۱۲.۲)	سلسله انتشارات نشر قطره؛ ۱۷۳. متون کهن؛ ۱۴. داستان‌های نامورنامه باستان شاهنامه فردوسی؛ [ج.] ۳.
شناسگر نمود*	(قاعده ۲.۱۵)	شابک دوره: ۳-۰۱۵-۳۴۱-۹۶۴
شناسگر نمود*	(قاعده ۲.۱۵)	شابک: ۰-۰۰۸-۳۴۱-۹۶۴
نوع حامل*	(قاعده ۳.۳)	مجلد
گستره متن*	(قاعده ۳.۴)	۱۵۴ ص.
اطلاعات تماس	(قاعده ۴.۳)	http://opac.nlai.ir/opac-prod/bibliographic/3009079

نوع محتوا*	(قاعده ۶.۱۰)	متن
زبان محتوا	(قاعده ۷.۱۲)	فارسی
زبان صورت یا بیان	(قاعده ۶.۱۲)	فارسی
شناسگر برای صورت یا بیان*	(قاعده ۶.۱۴)	شماره کتابشناسی ملی: م ۷۷۱۶۰۷۹
پدیدآور*	(قاعده ۱۹.۲)	فردوسی، ابوالقاسم، ۳۲۹-۴۱۶؟ ق.
اثر مرتبط	(قاعده ۲۵.۱)	سلسله انتشارات نشر قطره؛ ۱۷۳. متون کهن؛ ۱۴. داستان‌های نامورنامه باستان شاهنامه فردوسی؛ [ج.] ۳.
شاخص رابطه	(قاعده ۲۴.۵)	در فروست‌ها (اثر)
پدیدآور همکار	(قاعده ۲۰.۲)	دبیرسیاقی، محمد، ۱۲۹۸-
شاخص رابطه	(قاعده ۱۸.۵)	گردآورنده

جدول ۳. میزان انطباق عناصر آر.دی.ای. با فیلدهای منتخب از کتابشناسی ملی ایران اثر وابسته شاهنامه (برگزیده)

فیلدهای منتخب شاهنامه از کتابشناسی ملی ایران	وضعیت انطباق	
	انطباق عناصر آر.دی.ای. با فیلدهای منتخب	عدم انطباق عناصر آر.دی.ای. با فیلدهای منتخب
سرشناسه	+	-
عنوان قراردادی	+	-
عنوان	+	-
نام پدیدآور	+	-
مشخصات نشر	+	-
مشخصات ظاهری	+	-
فروست	+	-
شابک	+	-
وضعیت فهرست‌نویسی	-	+
یادداشت	+	-
شناسه افزوده	+	-
شماره کتابشناسی ملی	+	-

جدول ۳ میزان انطباق و سازگاری قواعد آر.دی.ای. با فیلدهای منتخب از اثر وابسته برگزیده شاهنامه را بدین ترتیب نشان می‌دهد:

انطباق کامل عناصر آر.دی.ای. با فیلدهای سرشناسه، عنوان قراردادی، عنوان و نام پدیدآور، مشخصات نشر، مشخصات ظاهری، شابک، عنوان دیگر، شناسه افزوده و شماره کتابشناسی ملی وجود

دارد. در فیلد وضعیت فهرست‌نویسی، انطباق وجود ندارد. می‌توان چنین بیان کرد که؛ در مجموع ۹۰/۹ درصد از قواعد آر.دی.ای. با فیلدهای این اثر وابسته برگزیده شاهنامه انطباق کامل دارند.

جدول ۴. انطباق عنوان و شماره قواعد آر.دی.ای. برای اثر وابسته (برگزیده-شرح) منتخب شاهنامه

عنصر آر.دی.ای.	شماره قاعده آر.دی.ای.	فیلد پیشینه منتخب
عنوان کامل*	(قاعده ۲.۳.۲)	از پادشاهی خسروپرویز تا پادشاهی یزدگرد
شرح مسئولیت مرتبط با عنوان*	(قاعده ۲.۴.۲)	میر جلال‌الدین کزازی
محل انتشار	(قاعده ۲.۸.۲)	تهران
نام ناشر *	(قاعده ۲.۸.۴)	سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)
تاریخ انتشار*	(قاعده ۲.۸.۶)	۱۳۸۷-
عنوان خاص فروست*	(قاعده ۲.۱۲.۲)	نامه باستان: ویرایش و گزارش شاهنامه فردوسی؛ ج. ۹
عنوان خاص فروست*	(قاعده ۲.۱۲.۲)	سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی؛ ۱۳۰۵
عنوان خاص فروست*	(قاعده ۲.۱۲.۲)	زبان و ادبیات فارسی؛ ۵۶
شناسگر نمود*	(قاعده ۲.۱۵)	شابک: ۰-۲۸۳-۵۳۰-۹۶۴-۹۷۸
نوع حامل*	(قاعده ۳.۳)	مجلد
گستره متن*	(قاعده ۳.۴)	هشت، ۵۷۶ ص.
ابعاد	(قاعده ۳.۵)	ذکر نشده
اطلاعات تماس	(قاعده ۴.۳)	http://opac.nlai.ir/opac-prod /bibliographic/1301112
نوع محتوا*	(قاعده ۶.۱۰)	متن
زبان محتوا	(قاعده ۷.۱۲)	فارسی
محتوای افزوده	(قاعده ۷.۱۶)	واژه‌نامه، کتابنامه، نمایه
پدیدآور*	(قاعده ۱۹.۲)	کزازی، جلال‌الدین، ۱۳۳۷-
پدیدآور همکار	(قاعده ۲۰.۲)	فردوسی، ابوالقاسم، ۳۲۹-۴۱۶؟ ق.

جدول ۵. میزان انطباق عناصر آر.دی.ای. با فیلدهای منتخب از کتابشناسی ملی ایران از اثر وابسته شاهنامه (برگزیده-شرح)

فیلدهای منتخب شاهنامه از کتابشناسی ملی ایران	وضعیت انطباق	
	انطباق عناصر آر.دی.ای. با فیلدهای منتخب	عدم انطباق عناصر آر.دی.ای. با فیلدهای منتخب
سرشناسه	+	–
عنوان قراردادی	+	–
عنوان	+	–
نام پدیدآور	+	–
مشخصات نشر	+	–
مشخصات ظاهری	+	–
فروست	+	–
شابک	+	–
وضعیت فهرست‌نویسی	–	+
یادداشت	+	–
شناسه افزوده	+	–
شماره کتابشناسی ملی	+	–

جدول ۵ میزان انطباق و سازگاری عناصر قواعد آر.دی.ای. با فیلدهای اثر وابسته برگزیده-شرح شاهنامه را بدین ترتیب نشان می‌دهد:

انطباق کامل عناصر آر.دی.ای. با فیلدهای سرشناسه، عنوان قراردادی، عنوان و نام پدیدآور، مشخصات نشر، مشخصات ظاهری، فروست، شابک، یادداشت، شناسه افزوده و شماره کتابشناسی ملی وجود دارد. در فیلد وضعیت فهرست‌نویسی، انطباق وجود ندارد. می‌توان چنین بیان کرد که در مجموع ۹۱/۶۶ درصد از قواعد آر.دی.ای. با فیلدهای اثر برگزیده-شرح شاهنامه انطباق کامل دارند.

جدول ۶. انطباق عنوان و شماره قواعد آر.دی.ای. برای اثر وابسته (شرح) منتخب شاهنامه

عنصر آر.دی.ای.	شماره قاعده آر.دی.ای.	فیلد پیشینه منتخب
عنوان کامل*	(قاعده ۲.۳.۲)	در دامنه کوه قاف
عنوان مرجع برای اثر*	(قاعده ۶.۲.۲)	شاهنامه. شرح
سایر اطلاعات عنوان	(قاعده ۲.۳.۴)	هفده گفتار، نوشتار و نقد در فردوسی‌شناسی و شاهنامه‌پژوهی
عنوان دیگر یا متفاوت	(قاعده ۲.۳.۶)	هفده گفتار، نوشتار و نقد در فردوسی‌شناسی و شاهنامه‌پژوهی
شرح مسئولیت مرتبط با	(قاعده ۲.۴.۲)	بهمن حمیدی

عنوان		
محل انتشار	(قاعده ۲.۸.۲)	تهران
نام ناشر*	(قاعده ۲.۸.۴)	لاهیتا
تاریخ انتشار*	(قاعده ۲.۱۱)	-۱۳۹۲
شناسگر نمود*	(قاعده ۲.۱۵)	شابک: ۲-۰۷-۹۰۱۷-۶۰۰-۹۷۸
نوع حامل*	(قاعده ۳.۲)	مجلد
گستره متن*	(قاعده ۳.۴)	۴۰۷ ص.
اطلاعات تماس	(قاعده ۴.۳)	http://opac.nlai.ir/opac-prod/bibliographic/2130997
نوع محتوا*	(قاعده ۶.۱۰)	متن
زبان محتوا	(قاعده ۷.۱۲)	فارسی
پدیدآور*	(قاعده ۱۹.۲)	حمیدی، بهمن، ۱۳۲۳-

جدول ۷. میزان انطباق عناصر آر.دی.ای. با فیلدهای منتخب از کتابشناسی ملی ایران از اثر وابسته شاهنامه (شرح)

فیلدهای منتخب شاهنامه از کتابشناسی ملی ایران	وضعیت انطباق	
	انطباق عناصر آر.دی.ای. با فیلدهای منتخب	عدم انطباق عناصر آر.دی.ای. با فیلدهای منتخب
سرشناسه	+	-
عنوان قراردادی	+	-
عنوان	+	-
نام پدیدآور	+	-
مشخصات نشر	+	-
مشخصات ظاهری	+	-
شابک	+	-
عنوان دیگر	+	-
شناسه افزوده	+	-
وضعیت فهرست‌نویسی	-	+
شماره کتابشناسی ملی	+	-

جدول ۷ میزان انطباق و سازگاری عناصر قواعد آر.دی.ای. با فیلدهای اثر وابسته شرح شاهنامه را بدین ترتیب نشان می‌دهد:

انطباق کامل عناصر آر.دی.ای. با فیلدهای سرشناسه، عنوان قراردادی، عنوان و نام پدیدآور، مشخصات نشر، مشخصات ظاهری، شابک، عنوان دیگر، شناسه افزوده و شماره کتابشناسی ملی وجود دارد. در فیلد وضعیت فهرست‌نویسی، انطباق وجود ندارد. می‌توان چنین بیان کرد که در مجموع ۹۰/۹۰ درصد از قواعد آر.دی.ای. با اثر شرح شاهنامه انطباق کامل دارند.

جدول ۸. انطباق عنوان و شماره قواعد آر.دی.ای. برای اثر وابسته (برگزیده-ترجمه) منتخب شاهنامه

عنصر آر.دی.ای.	شماره قاعده آر.دی.ای.	فیلد پیشینه منتخب
عنوان کامل*	(قاعده ۲.۳.۲)	شاهنامه بختیاری
عنوان مرجع (قراردادی) برای اثر*	(قاعده ۶.۲.۲)	شاهنامه. رستم و اسفندیار
عنوان مرجع (قراردادی) برای اثر*	(قاعده ۶.۲.۲)	شاهنامه.بختیاری. برگزیده
سایر اطلاعات عنوان	(قاعده ۲.۳.۴)	داستان رستم و اسفندیار
عنوان دیگر یا متفاوت	(قاعده ۲.۳.۶)	داستان رستم و اسفندیار
شرح مسئولیت مرتبط با عنوان*	(قاعده ۲.۴.۲)	ابوالقاسم فردوسی
محل انتشار	(قاعده ۲.۸.۲)	اصفهان
نام ناشر*	(قاعده ۲.۸.۴)	شهسواری
تاریخ انتشار*	(قاعده ۲.۱۱)	۱۳۸۹
شناسگر نمود*	(قاعده ۲.۱۵)	شابک: ۷-۱-۹۴۹۳۸-۹۶۴-۹۷۸
نوع حامل*	(قاعده ۳.۳)	مجلد
گستره متن*	(قاعده ۳.۴)	۲۰۱ ص.
ابعاد	(قاعده ۳.۵)	نامشخص
اطلاعات تماس	(قاعده ۴.۳)	http://opac.nlai.ir/opac-prod/bibliographic/1918517
نوع محتوا*	(قاعده ۶.۱۰)	متن
زبان محتوا	(قاعده ۷.۱۲)	بختیاری
پدیدآور*	(قاعده ۱۹.۲)	فردوسی، ابوالقاسم، ۳۲۹-۴۱۶؟ ق.
شاخص رابطه	(قاعده ۱۸.۵)	گردآورنده
پدیدآور دارای سهم	(قاعده ۲۰.۲)	خسروی‌نیا، جواد
شاخص رابطه	(قاعده ۱۸.۵)	مترجم
شناسگر برای صورت*	(قاعده ۶.۱۴)	شماره کتابشناسی ملی: ۱۹۱۸۵۱۷

جدول ۹. میزان انطباق عناصر آر.دی.ای. با فیلدهای منتخب از کتابشناسی ملی ایران از اثر وابسته شاهنامه (برگزیده-ترجمه)

فیلدهای منتخب شاهنامه از کتابشناسی ملی ایران	وضعیت انطباق	
	انطباق عناصر آر.دی.ای. با فیلدهای منتخب	عدم انطباق عناصر آر.دی.ای. با فیلدهای منتخب
سرشناسه	+	–
عنوان قراردادی	+	–
عنوان	+	–
نام پدیدآور	+	–
مشخصات نشر	+	–
مشخصات ظاهری	+	–
شابک	+	–
یادداشت	+	–
شناسه افزوده	+	–
وضعیت فهرست‌نویسی	–	+
شماره کتابشناسی ملی	+	–

جدول ۹ میزان انطباق و سازگاری عناصر قواعد آر.دی.ای. با فیلدهای اثر وابسته (برگزیده-ترجمه) شاهنامه را بدین ترتیب نشان می‌دهد:

انطباق کامل عناصر آر.دی.ای. با فیلدهای سرشناسه، عنوان قراردادی، عنوان و نام پدیدآور، مشخصات نشر، مشخصات ظاهری، شابک، عنوان دیگر، شناسه افزوده و شماره کتابشناسی ملی وجود دارد. در ناحیه وضعیت فهرست‌نویسی، انطباق وجود ندارد. می‌توان چنین بیان کرد که در مجموع ۹۰/۹۰ درصد از قواعد آر.دی.ای. با فیلدهای اثر برگزیده.ترجمه شاهنامه انطباق کامل دارند.

در جدول ۱۰ درصد انطباق و عدم انطباق آثار وابسته به شاهنامه و درصد انطباق کل نشان داده شده است.

جدول ۱۰. درصد انطباق و عدم انطباق و انطباق کل آثار وابسته به شاهنامه

آثار وابسته به شاهنامه	درصد انطباق	درصد عدم انطباق	درصد انطباق کل
برگزیده	۹۱/۶۶	۸/۳۳	بیش از ۹۰
برگزیده- شرح	۹۱/۶۶	۸/۳۳	بیش از ۹۰
شرح	۹۰/۹۰	۹/۰۹	بیش از ۹۰
برگزیده - ترجمه	۹۰/۹۰	۹/۰۹	بیش از ۹۰

طبق یافته‌های جدول ۱۰ نتایج زیر حاصل شد:

عناصر آر.دی.ای. با اثر وابسته «برگزیده» از شاهنامه، در ۱۱ فیلد دارای انطباق است (۹۱/۶۶ درصد) و در ۱ فیلد دارای عدم انطباق می‌باشد (۸/۳۳ درصد). بنابراین عناصر آر.دی.ای بیش از ۹۰ درصد با فیلدهای اثر وابسته «برگزیده» شاهنامه انطباق دارد. قواعد آر.دی.ای. با اثر وابسته «برگزیده–شرح» از شاهنامه، در ۱۱ فیلد دارای انطباق می‌باشد (۹۱/۶۶ درصد) و در ۱ فیلد دیگر، این انطباق وجود ندارد (۸/۳۳ درصد). در نتیجه بیش از ۹۰ درصد انطباق وجود دارد. عناصر آر.دی.ای. با اثر وابسته «شرح» از شاهنامه، در ۱۰ فیلد دارای انطباق می‌باشد (۹۰/۹۰ درصد) و در ۱ فیلد، این انطباق وجود ندارد (۹/۰۹ درصد). بنابراین در بیش از ۹۰ درصد از فیلدهای اثر وابسته «شرح» شاهنامه انطباق وجود دارد. عناصر قواعد آر.دی.ای. با اثر وابسته «برگزیده – ترجمه» از شاهنامه در ۱۰ فیلد دارای انطباق می‌باشد (۹۰/۹۰ درصد) و در ۱ فیلد، این انطباق وجود ندارد (۹/۰۹ درصد).بنابراین قواعد آر.دی.ای. با اثر وابسته «برگزیده– ترجمه» از شاهنامه در بیش از ۹۰ درصد از فیلدهای منتخب از کتابشناسی ملی ایران مطابقت دارد.

در این قسمت برای پاسخ‌دهی به پرسش پژوهش و بررسی میزان انطباق قواعد آر.دی.ای با سازماندهی آثار وابسته ایرانی، از آزمون دوجمله‌ای[1] استفاده شد. برای انجام این آزمون، نسبت مدنظر برای انطباق یا عدم انطباق قواعد آر.دی ای. با آثار، مقدار ۸۰ درصد در نظر گرفته شده است. بدین معنی که اگر میزان انطباق قواعد آر.دی.ای با سازماندهی آثار وابسته ایرانی بالای ۸۰ درصد باشد آن را به‌عنوان انطباق قواعد آر.دی.ای. با آثار و در غیر این صورت آن را به‌عنوان عدم انطباق قواعد آر.دی.ای. با آثار مربوطه در نظر خواهیم گرفت. نتایج مربوط به آزمون دوجمله‌ای در جدول زیر داده شده است.

جدول ۱۱. نتایج آزمون دوجمله‌ای برای بررسی میزان انطباق قواعد آر.دی.ای با سازماندهی آثار وابسته فارسی (شاهنامه)

شاخص	گویه‌ها	درصد فراوانی	سطح معناداری	نتیجه آزمون
میزان انطباق قواعد آر.دی. ای. با سازماندهی آثار وابسته فارسی	انطباق	۹۱/۳	۰/۰۰۰	وجود انطباق
	عدم انطباق	۸/۷		

همان‌طور که از داده‌های جدول ۱۱ مشخص است، سطح معناداری آزمون برابر با صفر و کوچک‌تر از مقدار ۰/۰۵ است، بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد نتیجه می‌شود که بیش از ۸۰ درصد

1. Binomial Test

عناصر آثار وابسته منتخب تحت پوشش قواعد آر.دی.ای هستند. و این بدان معنی است که قواعد آر.دی. ای. با سازماندهی آثار وابسته فارسی انطباق دارند.

نتیجه

با توجه به نتایج حاصله از بررسی انطباق عناصر آر.دی.ای. با چهار اثر وابسته به شاهنامه، می‌توان نتیجه گرفت که قواعد آر.دی.ای. بیش از ۹۰ درصد با آثار وابسته فارسی مطابقت دارد. نتایج پژوهش حاضر با پژوهش پازوکی (۱۳۹۱) تا حدودی انطباق دارد. پژوهش حاضر، روش تطبیقی را شیوه مناسب برای پیاده‌سازی استاندارد توصیف و دسترسی منبع (آر.دی.ای.) دانسته است، یعنی پیشینه‌هایی که هم اکنون در کتابشناسی ملی ایران موجود است حفظ شده و مورد مطابقت با قواعد آر.دی.ای. قرار گرفته و این استاندارد بر روی آن پیاده‌سازی می‌شود. البته همان‌گونه که پازوکی بیان کرده است به‌کارگیری آر.دی.ای. مستلزم وجود بستری مناسب در پیشینه‌های تولید شده قبلی است. پیشینه‌هایی که در حال حاضر در کتابشناسی ملی ایران موجود است کامل نمی‌باشند و دارای نواقص و کاستی‌هایی است که جهت پیاده‌سازی آر.دی.ای. لزوماً باید بررسی و تکمیل شود و نواقص برطرف شود. در این مسیر، کتابخانه ملی ایران به‌عنوان نهاد سیاست‌گذار در این عرصه می‌تواند سهم به‌سزایی ایفاء نماید. در انتها پیشنهاد می‌گردد که طی پژوهشی میزان انطباق آثار سایر حوزه‌ها که دارای آثار وابسته زیادی هستند، مانند تاریخ، حقوق و ... با قواعد توصیف و دسترسی منبع (آر.دی.ای) مورد بررسی قرار گیرد. همچنین با توجه به اینکه آثار وابسته در حوزه‌های مختلف، به‌خوبی سازماندهی و فهرست نشده‌اند و در فرایند جستجوی آن، امکان بازیابی منابع نامرتبط وجود دارد، پیشنهاد می‌گردد ضمن پژوهشی به شناسایی آثار وابسته و نحوه سازماندهی این آثار اقدام شود و نیز کاربردپذیری استاندارد آر.دی.ای. با منابع آرشیوی و نسخ خطی موجود در کتابشناسی ملی ایران مورد بررسی قرار گیرد.

کتابنامه

باقری‌فر، سکینه (سپیده) (۱۳۹۳). *بررسی میزان سازگاری قواعد آر.دی.ای. با آثار وابسته اسلامی و ایرانی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی. دانشگاه پیام نور، واحد مرکز، مشهد.

پازوکی، فاطمه (۱۳۹۱). *امکان‌سنجی به کارگیری قواعد توصیف و دسترسی به منبع (آر.دی.ای.) در سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران*. مشهد: دانشگاه پیام نور، پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی.

خاصه، علی‌اکبر (۱۳۸۸). وداع با قواعد فهرست‌نویسی انگلوامریکن: آر.دی.ای. ابزاری برای فهرست‌نویسی منابع دیجیتالی. *فصلنامه کتاب*، شماره ۷۹. ۳۲۱-۳۲۶.

دانش، فرشید؛ افشار، مینا؛ نوری، رسول (۱۳۸۹). آر.دی.ای. استانداردی نوین جهت توصیف و دسترسی به منابع دیجیتالی، *در: مجموعه مقالات همایش رویکردها و راهکارهای نوین در سازماندهی اطلاعات انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران*، (تهران، ۱۶-۱۷ اسفند ۱۳۸۵). تهران: کتابدار. ۵۳۵-۵۲۰.

درخوش، ملیحه (۱۳۸۹). *بررسی سازگاری آر.دی.ای. با طرح فرادادهای توصیف شیء (مودس) و ارائه الگوی پیشنهادی برای پیشینه‌های فارسی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران، تهران.

درخوش، ملیحه؛ میرحسینی، زهره؛ موسوی چلک، افشین (۱۳۹۰). «*بررسی سازگاری قواعد ثبت ویژگی‌های موجودیت‌های گروه اول و دوم اف.آر.بی.آر. در آر.دی.ای. با طرح فرادادهای توصیف شیء (مودس)*». *پژوهش‌نامه کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۱* (۲)، ۱۱۹-۱۳۴.

رخشانی، مریم (۱۳۹۱). «*بررسی وضعیت توصیف منابع اینترنتی در آر.دی.ای. و مقایسه آن با قواعد فهرست‌نویسی انگلوامریکن*». پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه بیرجند، بیرجند.

رخشانی، مریم؛ نوکاریزی، محسن؛ حاجی زین‌العابدینی، محسن (۱۳۹۲). توصیف منابع اینترنتی در آر.دی.ای. در مقایسه با قواعد فهرست‌نویسی انگلوامریکن. *فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات*، ۲۴ (۴)، ۸۲-۹۹.

کوهستانی، جمیله (۱۳۷۹). *بررسی آثار وابسته و نوع وابستگی‌های آنها در متون فارسی از رویکرد فهرست‌نویسی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه فردوسی، مشهد.

مرادی، خدیجه (۱۳۸۹). *بررسی عناصر توصیفی به‌کار رفته در پیشینه‌های کتابشناختی کتابخانه‌های دیجیتالی ایران براساس قواعد آر.دی.اِی. و ارائه الگوی پیشنهادی برای به‌کارگیری این قواعد*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه پیام نور، مشهد.

مرادی، خدیجه، حاجی زین‌العابدینی، محسن (۱۳۹۰). تغییر قواعد فهرست‌نویسی: استاندارد توصیف و دسترسی به منابع آر .دی .ای، جایگزین قواعد فهرست‌نویسی انگلو امریکن. پژوهشنامه *کتابداری و اطلاع‌رسانی*. ۱۴(۱)، ۲۶۹-۲۹۶.

Admich, Tom (2008). Resource Description and Access (RDA): The New Way to Say AACR2. *Knowledge*, 36(4), 72-76.

Coyle, Karen, Hillman, Diane (2007). Resource Description and Access (RDA): Cataloging Rules for the 20th Century. *D-Lib Magazine*, *13(1/2)*.

Croissant, Charles (2012). FRBR and RDA: what they are and how they may affect future of libraries. *Theological librarianship: an online journal of the American theological library association,* 5(2), 6-22.

Danskin, Alan (2013). Linked and open data: RDA and bibliographic control. *JLIS.it, [S.l.],* 4(1),147. ISSN 2038-1026. Available at: http://leo.cineca.it/index.php/jlis/article/view/5463.

Dunsire, Gordon. (2007). RDA and library systems. *BID journal, number9*. [Online] Available at: http://www.ub.edu/bid/19dunsir.htm.

Hart, A. (2010). *The RDA primer: a guide for the occasional cataloger*. California: Linworth.

Howarth, Lynne C.; Weihs, Jean (2008). Enigma variants: parsing the riddle of main entry and the "rule of three" from AACR to RDA". *Cataloging & Classification Quarterly, 46(2)*, 201-220.

IFLA Study Group on the Functional Requirements for Bibliographic Records (2009): *Functional Requirements for bibliographic Record, Final Report*. Available at: http://www.ifla.org/VII/s13/frbr/.

Miksa, Shawne D. (2009). Resource description and Access (RDA) and New Research for Potentials". *Bulletin of the American Society for Information Science and Technology, 35(5)*, 47-51.

Needleman, Mark (2008). The Resource Description and Access Standard". *Serials Review,34(3)*, 233-23.

Oliver, Chris (2007). *Changing to RDA*. Feliciter, 53(7), 250-253.